

Jak przywrócić konstytucyjną rangę budżetu państwa?

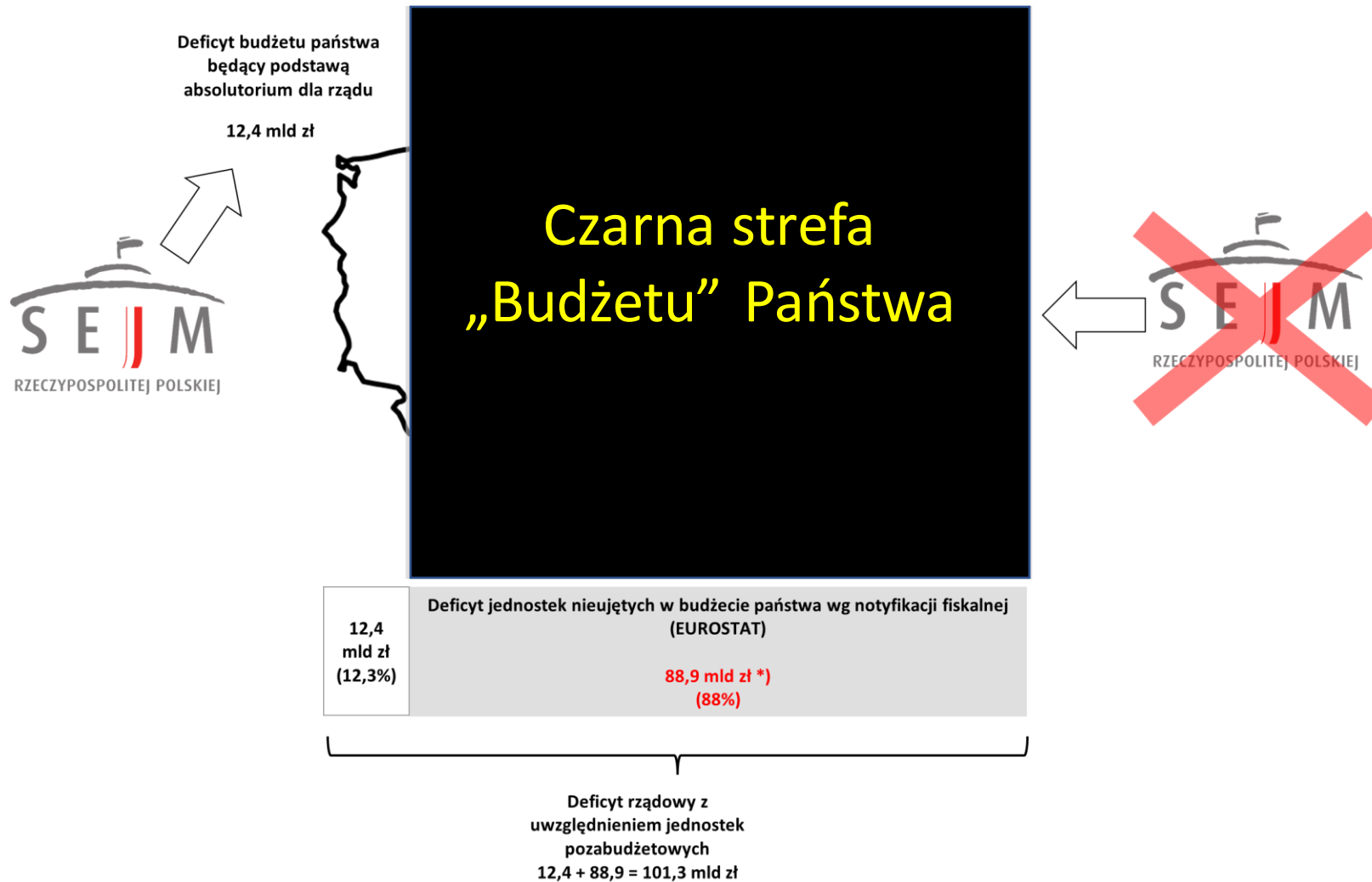
Dr Sławomir Dudek

#budzet_pod_kontrola

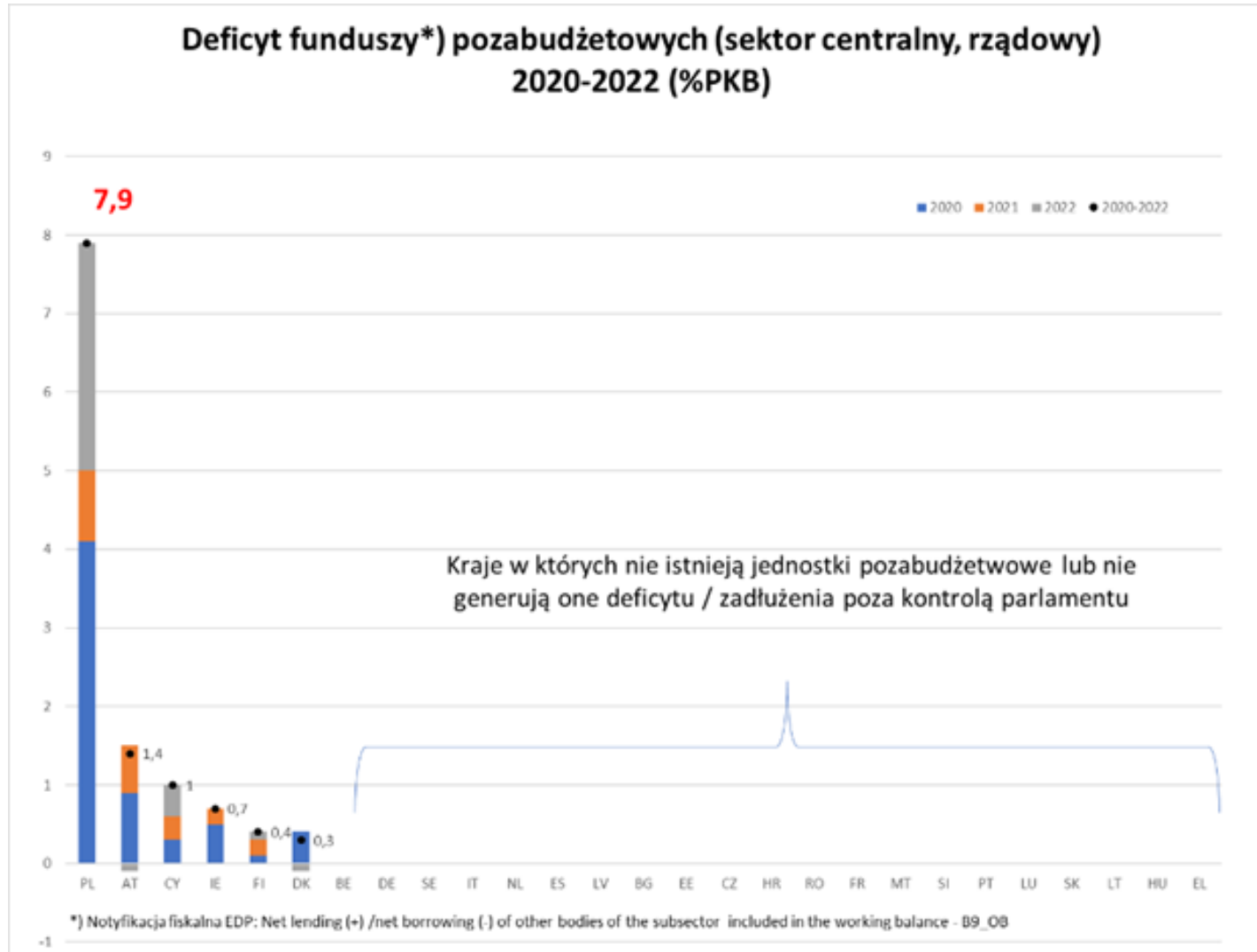

#prosto_o_budzecie

12% prawdy

Skala deficytu sektora centralnego poza definicją „budżet państwa.”

10 „tricków” i kłamstw głównych Ministra Finansów

1. Zadłużanie w funduszach BGK i PFR
  - Równoległy raj wydatkowy Morawieckiego, równoległy budżet
2. Rozdawanie obligacji rządowych zamiast dotacji
3. Pożyczki z budżetu, pożyczki z Funduszu Rezerwy Demograficznej zamiast dotacji
4. Przemysł tworzenia państwowych funduszy celowych, fundacji, instytutów, agencji i innych jednostek
  - Ukrywanie rejestru podmiotów SFP
5. „Ujemne dochody”
6. Nieujmowanie w budżecie oczywistych i znanych zmian w podatkach i wydatkach
7. Narracja > daniny, opłaty, odpisy to nie podatki)
8. Narracja > eksponowanie budżetu państwa
9. Zasłanianie się raportowaniem do Brukseli (wg ESA)
10. Rzekomo Niemcy też tak robią (mają fundusze poza-budżetowe)

5

Lista jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych (S.13), zgodnie z ESA2010
(stan na 31 grudnia 2017 r.)

08.11.2018

Równoległy budżet
Fundusze poza kontrolą
nie ma w budżecie

Polska Agencja Kosmiczna
jej plan jest w budżecie
1/50 promila wydatków

Raj wydatkowy

Rząd ujawnił strategię zadłużania Polski. Rząd nie zwalnia tempa w wyprowadzaniu wydatków poza budżet. Zadłużenie w funduszach wydatkujących poza budżetem, poza kontrolą Parlamentu będzie stanowić **29%** prawdziwego długu. Wzrośnie do astronomicznej kwoty **638 miliardów złotych**. To prawie **16% PKB**. To prawie 12-krotny wzrost od 2015 r.

Zadłużenie w funduszach wydatkujących poza kontrolą Parlamentu 638 mld zł = 638 000 000 000 zł

700

600

500

400

300

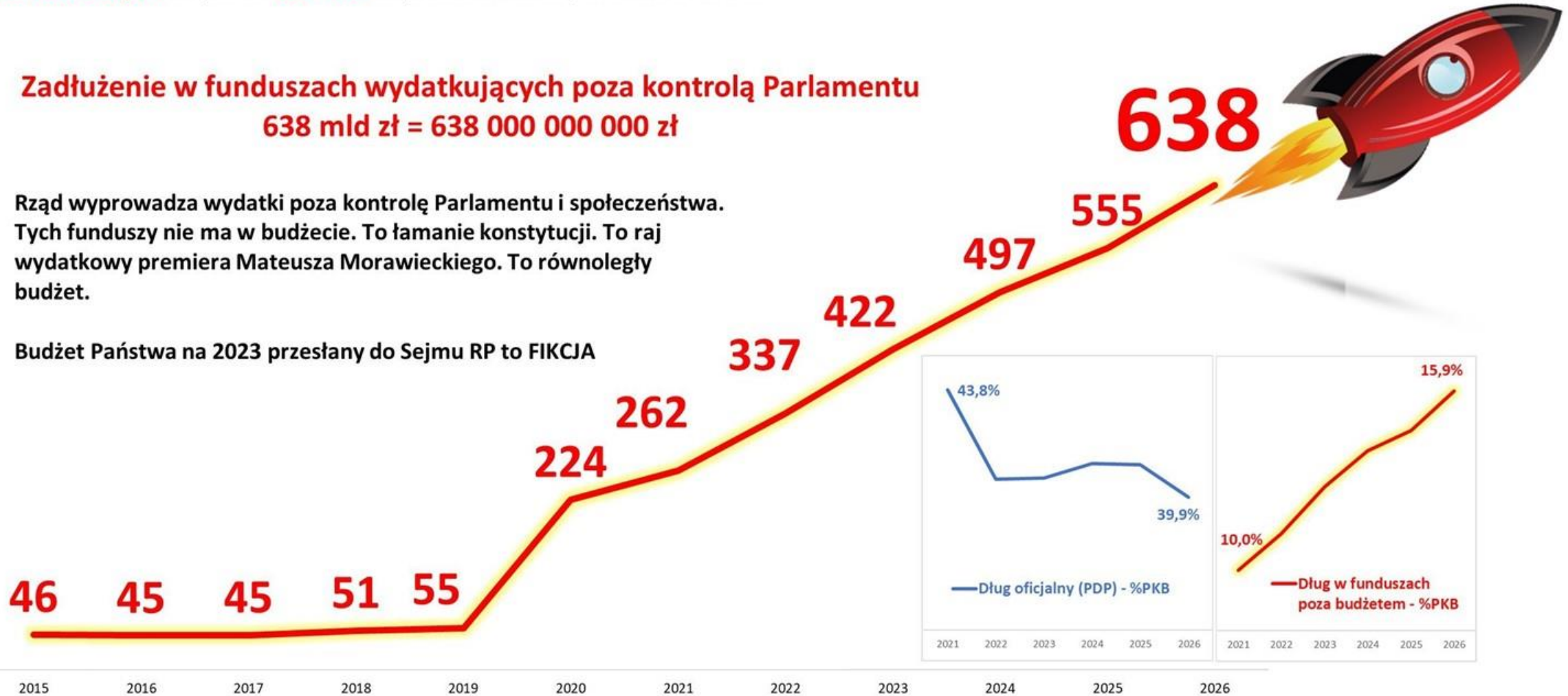
200

100

0

Rząd wyprowadza wydatki poza kontrolę Parlamentu i społeczeństwa. Tych funduszy nie ma w budżecie. To łamanie konstytucji. To raj wydatkowy premiera Mateusza Morawieckiego. To równoległy budżet.

Budżet Państwa na 2023 przesłany do Sejmu RP to FIKCJA

Obligacje zamiast dotacji > czyli tego nie ma w wydatkach budżetu

Karuzela obligacji zamiast dotacji

ych

TVP BIAŁYSTOK	TVP BYDGOSZCZ	TVP GDAŃSK	TVP WIELKOPOLSKO
TVP KATOWICE	TVP KIELCE	TVP KRAKÓW	TVP LUBLIN
TVP OLSZTYN	TVP OPOLE	TVP POZNAŃ	TVP RZESZÓW
TVP SZCZECIN	TVP WARSZAWA	TVP WROCLAW	TVP ŁÓDŹ

Znowu pożyczki zamiast dotacji > **ponad 61 mld zł (!!!)**

instytut
finansów
publicznych

Jest 19 października 2016 r. W Sejmie trwa debata nad projektem budżetu na kolejny rok. Na mównicy ówczesny wicepremier i minister finansów Mateusz Morawiecki zachwala plan dochodów i wydatków, podnosząc, że zapisany w nim deficyt należy do jednego z najniższych w ciągu ostatniej dekady. Porównuje go do wyników osiągniętych przez poprzedników z PO-PSL, przypomina, że za ich rządów deficyt w finansach publicznych grubo przekraczał 7 proc. PKB, a dziura w budżecie była przykrywana dzięki pożyczkom budżetowym dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. **Pożyczki nie były wydatkiem, więc formalnie deficytu nie powiększały.** Rząd PiS, podkreśla Morawiecki, rezygnuje z używania tego instrumentu.

– Pożyczka dla FUS powoduje, że nie widać tego w deficycie budżetu państwa (...) w sposób sztuczny zaniżony jest poziom deficytu budżetowego według statystyki. My tego zabiegu nie stosujemy, co więcej, zdecydowaliśmy o skierowaniu do umorzenia 39 mld zł z poprzednich pożyczek, czyli niejako tych wszystkich pożyczek, które skumulowały się przez lata działań PO-PSL – podkreślał wicepremier.

- Po co?
- Rodzaje funduszy
  - Etykiety
  - Rachunki ale wg zakresu UoFP
  - Instytucje
  - Instytucje ale poza kontrolą parlamentu
- Omijanie budżetu państwa, reguły wydatkowej, długu
- Stanowiska
- Marketing
- Karuzela funduszy – zgubienie kontroli, nadzoru mediów, parlamentu
- Każdy Minister chce mieć fundusz

Ład w Finansach Publicznych
od 2016 - 51 nowych funduszy
Rekordy PRLu pobite

Dodatkowe 15 kolejnych funduszy w #PolskiŁad

Uruchomimy fundusz Polski Ład

Fundusz Modernizacji Szpitali i Fundusz Medyczny	Fundusz sportowy
Krajowy Fundusz Rewitalizacji	Fundusz ekologii
Fundusz nowoczesnych kompetencji	Fundusz Wzajemnego Gwarantowania Dochodów dla rolników
Fundusz młodzieżowych rad gmin	Nowoczesny patriotyzm
będzie przeznaczony na fundusz rozwoju klastra, a 20-30 proc. na <u>fundusz przekwalifikowania</u>).	
Spółeczna Agencja Najmu	Agencja Rozwoju Szpitali
Centrum Dziecka i Rodziny	Utworzymy podmiot odpowiedzialny za opracowanie programów optymalizacyjnych i modernizacyjnych. Agencja będzie również odpowiadać za monitorowanie wdrażanych programów, ewentualnie zmiany w procesach rozwoju, modernizacji i restrukturyzacji, a także analizę ich efektów. Zasiadamy także stworzenie korpusu menedżerów i <u>zmianę struktury szpitala</u> .
Modułowe centra lokalnej wspólnoty	Woda dla Polski
	Susza to jedna z największych wyzwań klimatycznych naszych czasów. Dla zwiększenia zasięgu programu analitycznego <u>wprowadzimy instytucję agregatora włośników</u> na poziomie samorządów. Wprowadzimy również

Lata 2016-2020:

35 nowych jednostek sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy finansów publicznych:

<p>IV. Państwowe fundusze celowe</p> <ol style="list-style-type: none"> Fundusz Wsparcia Rozwoju Społeczności Obywatelskiego (2017). Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków (2016). Fundusz Niskowartościowego Transportu (2018). Fundusz Drog Samorządowych (2019) (od 31 grudnia 2020 r. - Krajowy Fundusz Rozwoju Drog). Fundusz Dostępności (2019). Fundusz Inwestycji Kapitałowych (2019). Fundusz Rozwoju Przemysłu, Usługowych i Charakteru Trywialności Publicznej (2019). Fundusz Współpracy Różnicy Ceny (2019). Fundusz Sekundarności (2019). Fundusz Rekomendacji Państwowych Kwestii Emacji (2019). Fundusz Medycyny (2020). Fundusz Szkoł (2020). <p>V. Państwowe osoby prawne</p> <ol style="list-style-type: none"> Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego (2016). Państwowa Agencja Antykorupcyjna (2017). Narodowa Agencja Wymiaru Akademickiego (2017). Krajowy Związek Nieruchomości (2017). Instytut Europejskiej Środowiska (2018). Instytut Współpracy Polak-Węgier (im. Władysława Fojzika) (2018). Państwowe Centrum Wodno-Środowiskowe „Wody Publiczne” (2018). Państwowy Instytut Ekonomiczny (2018). Agencja Badań Medycznych (2019). Centrum Łakawicze (2019). Państwowe Laboratorium Antykorupcyjne (2019). Państwowa Agencja Nadzoru Audytowego (2019). <p>VI. Instytucje gospodarki budżetowej</p> <ol style="list-style-type: none"> Krajowy Instytut Mediów (2020). 	<p>I. Jednostki budżetowe</p> <ol style="list-style-type: none"> Szkola Wyższa Wyższa Sprawiedliwości (2018). Instytut Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi (2018). Państwowa Komisja ds. wyjątkowo przepadków czynności skazaniowych przeciwko wolności seksualnej i ohybłości wobec małoletniego poniżej lat 15 oraz Urząd Państwowej Komisji ds. wyjątkowo przepadków czynności skazaniowych przeciwko wolności seksualnej i ohybłości wobec małoletniego poniżej lat 13 (2019). Instytut Dk Republica (2021). Razemki Małych i Średnich Przedsiębiorstw (2021). <p>II. Państwowe instytucje kultury</p> <ol style="list-style-type: none"> Muzeum Zabytków Wąkrych i Węglańskich PRL (2016). Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi (2019). Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej (2020). <p>III. Agencje wykonawcze</p> <ol style="list-style-type: none"> Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (2017). Narodowy Instytut Wodociągów - Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskiego (2018).
--	---

plus fundusze poza kontrolą NIK i Parlamentu: Fundusz przeciwdziałania COVID-19 (który zawiera Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych)

"Drużyna" (stołki) MORAWIECKIEGO

64!

pełnomocników w randze ministra
z pieniędzy podatników

"Drużyna" (stołki) MORAWIECKIEGO

65!

pełnomocników z pensją w randze
ministra z pieniędzy podatników

64 Pełnomocnik Rządu do spraw

Pozyskiwania Źródeł Finansowania dla

Przedsięwzięć Służących Wzrostowi
Bezpieczeństwa i Obronności

63 Pełnomocnik Rządu do spraw
społecznej

62 Pełnomocnik Rządu do spraw
Umiędzynarodowienia Edukacji

61 Pełnomocnik Rządu do spraw
w Projektach Europejskich

60 Pełnomocnik Rządu do spraw
wojennych z Ukrainy

59 Pełnomocnik Rządu do spraw Działalności
Edukacyjnej oraz Analizowania Sposobu
Realizacji Misji Publicznej w Środkach
Masowego Przekazu

58 Pełnomocnik Rządu do spraw Przetwórstwa i
Rozwoju Rynków Rolnych

**57 Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów do
spraw nowych technologii w sporcie**

56 Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów do
spraw Rozwoju Lokalnego

55 Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów do
spraw Wspierania Reform w Republice Mołdawii

54 Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów do
spraw reformy regulacji administracyjnych
związanych z ruchem naturalnym ludności i
ochrony miejsc pamięci

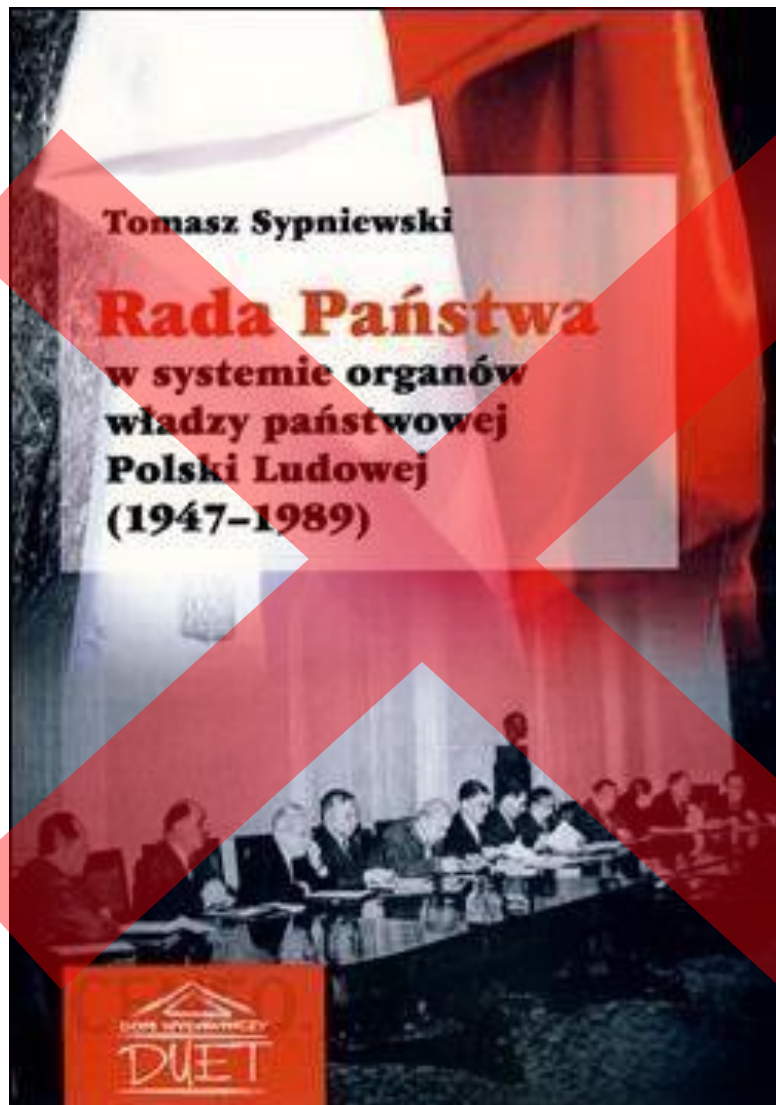
53 Pełnomocnik Rządu do spraw inwestycji
zagranicznych w Rzeczypospolitej Polskiej

52 Pełnomocnik do spraw koordynacji działań
przygotowawczych do organizacji III Igrzysk
Europejskich - Kraków, Małopolska 2023

51 Pełnomocnik Rządu do spraw
Wielkoskalowych Systemów Informacyjnych Unii
Europejskiej

50 Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów do
spraw europejskiej polityki cyfrowej

Rady Państwa z PRL już nie ma

a Budżet
„Państwa” ma
się świetnie

MF: przecież wysyłamy pełne dane do EUROSTATu do Brukseli/Luksemburga

ifp instytut
finansów
publicznych

**KON
STY
TUC
JA**

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ZE WSKAZÓWKAMI DLA UŻYTKOWNIKÓW

Budżet to instytucja konstytucyjna

Art. 219.

1. Sejm uchwała budżet państwa na rok budżetowy w formie ustawy budżetowej.
2. Zasady i tryb opracowania projektu budżetu państwa, stopień jego szczegółowości oraz wymagania, którym powinien odpowiadać projekt ustawy budżetowej, a także zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej określa ustawa.
3. W wyjątkowych przypadkach dochody i wydatki państwa w okresie krótszym niż rok może określać ustawa o prowizorium budżetowym. Przepisy dotyczące projektu ustawy budżetowej stosuje się odpowiednio do projektu ustawy o prowizorium budżetowym.
4. Jeżeli ustawa budżetowa albo ustawa o prowizorium budżetowym nie weszły w życie w dniu rozpoczęcia roku gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy.

Rozdział 2

Ustawa budżetowa

- Art. 109.** 1. Ustawa budżetowa jest podstawą gospodarki finansowej państwa w danym roku budżetowym.
2. Ustawa budżetowa składa się z:
- 1) budżetu państwa;
  - 2) załączników;
  - 3) postanowień, których obowiązek zamieszczenia w ustawie budżetowej wynika z niniejszej ustawy lub z odrębnych ustaw.
3. Ustawa budżetowa jest uchwalana na okres roku budżetowego.
4. Rokiem budżetowym jest rok kalendarzowy.
5. Ustawa budżetowa nie może zawierać przepisów zmieniających inne ustawy.

“”

Najwyższa Izba Kontroli

*„Efektywna kontrola społeczna i prawo opinii publicznej do wiedzy na temat państwowej kasy są zakłócone, kiedy rząd osłabia przejrzystość finansów publicznych. Przeprowadzona przez NIK analiza wykonania budżetu państwa [2020] wykazała, że w zeszłym roku rząd zastosował **bezprecedensowe mechanizmy** służące wypychaniu wydatków poza budżet.”*

Najwyższa Izba Kontroli

*„Zasadne jest przywrócenie budżetowi państwa **odpowiedniej rangi** związanej z jego szczególnym charakterem oraz centralną pozycją w systemie finansów publicznych.”*

Konstytucja RP - Art. 219

Podstawowy charakter budżetu. Podstawowy charakter budżetu oznacza, iż musi on mieć charakter podstawowego aktu zarządzania politycznego częścią finansową mienia publicznego.

„**Podstawowość budżetu** jako aktu zarządzania finansowego państwem lub inną wspólnotą oznacza tym samym, iż plan ten musi zawierać wszystkie dochody i wydatki publiczne tej wspólnoty, a przynajmniej wszystkie te, które są niezbędne do wypełniania funkcji i zadań publicznych danej wspólnoty, gwarantowanych przez odrębne akty normatywne (wymaganie powszechności planowania).”

„Pominięcie w ustawie budżetowej planów finansowych państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania publiczne o znaczeniu podstawowym dla oceny wykonywania przez państwo swoich konstytucyjnych i ustawowych funkcji albo nadanie tym planom informacyjnego, niewiążącego znaczenia prowadzi wprost do **naruszenia art. 219 ust. 3 Konstytucji RP.**”

Absolutorium na podstawie 1/10 prawdziwego deficytu jest wadliwe?

- Czy można uzyskać absolutorium na podstawie fragmentu finansów?
- Czy budżet jest niekonstytucyjny?
- Art. 219 Konstytucji?
- Art. 109 Ustawy o finansach publicznych

Co zrobić?

- Nowa Ustawa o Finansach Publicznych
- Włączyć fundusze przy BGK do ustawy budżetowej
- Zabronić procederu rozdawania obligacji
- Zmienić nazwę „budżet państwa” > budżet centralny
- Absolutorium na podstawie pełnego budżetu centralnego
- Szczegółowe wytyczne na poziomie UoFP dot. zakresu danych budżetowych w ustawie budżetowej
- Zmniejszenie liczby funduszy do minimum
- Jedna definicja długu
- Niezależna rada fiskalna przy NIK

RAPORT GOSPODARKA

Pandemia nie usprawiedliwia błędów. Polityka gospodarcza i wiarygodność ekonomiczna Polski

dr Bartłomiej Biłga
prof. SGH dr hab. Agnieszka Chłofi-Domińczak
prof. dr hab. Jan Czekaj
dr Sławomir Dudek
dr hab. Dariusz Filar
dr Mirosław Gronicki
prof. dr hab. Jerzy Hausner
dr Janusz Jankowski
Robert Kowalski
prof. UG dr hab. Leszek Pawłowicz
prof. SGH dr hab. Andrzej Rzońca
prof. dr hab. Andrzej Sławiński
dr Małgorzata Starczewska-Krzysztosek

ALERT GOSPODARCZY

Wiarygodność ram fiskalnych w Polsce jest niezbędnym warunkiem zrównoważonego rozwoju naszej gospodarki po kryzysie

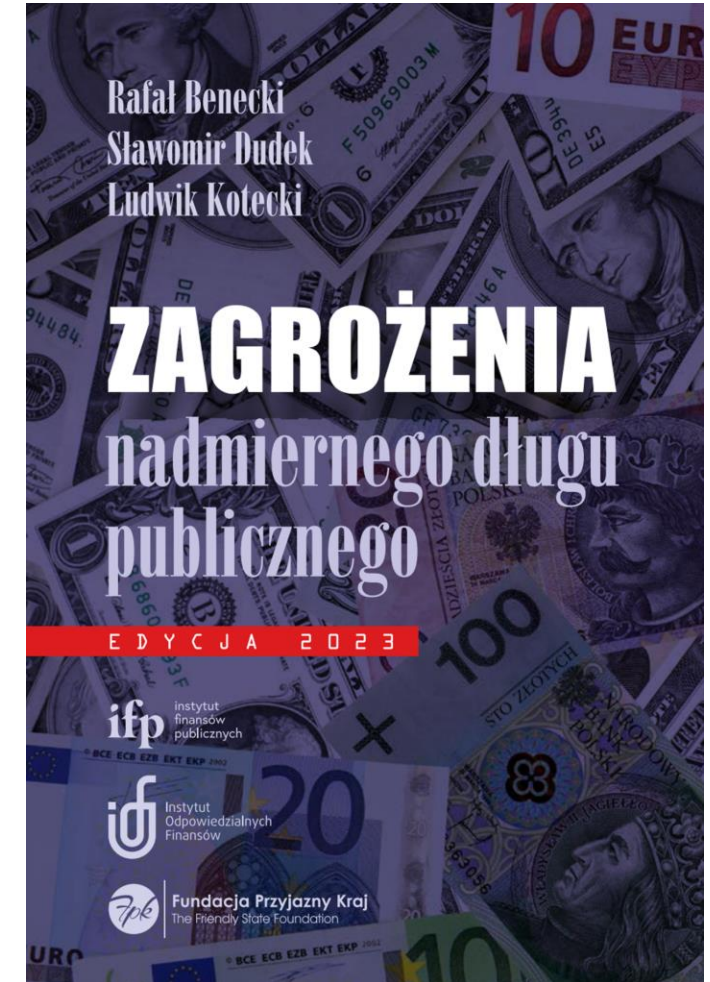
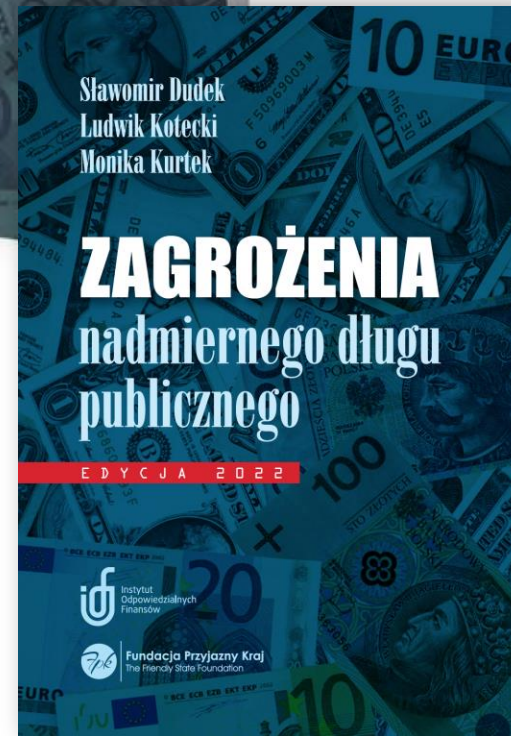
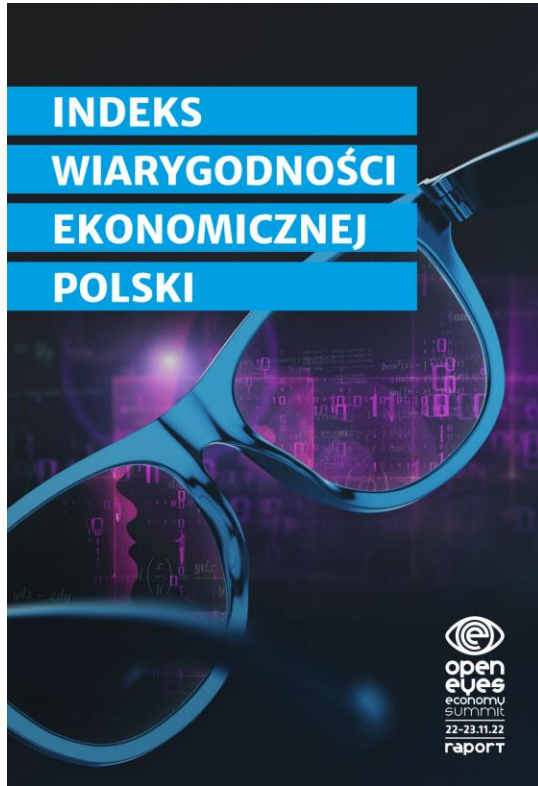
7

dr Bartłomiej Biłga
prof. SGH dr hab. Agnieszka Chłofi-Domińczak
prof. dr hab. Jan Czekaj
dr Sławomir Dudek
dr hab. Dariusz Filar
dr Mirosław Gronicki
prof. dr hab. Jerzy Hausner
dr Janusz Jankowski
Robert Kowalski
prof. UG dr hab. Leszek Pawłowicz
prof. SGH dr hab. Andrzej Rzońca
prof. dr hab. Andrzej Sławiński
dr Małgorzata Starczewska-Krzysztosek

Literatura

instytut
finansów
publicznych

Instytut Finansów Publicznych (IFP)

to pierwszy w Polsce think net zorientowany kompleksowo na finanse publiczne. Stoimy na straży przejrzystości i efektywności finansów publicznych, stabilnego, przewidywalnego i prostego systemu danin publicznych oraz praworządności i wolności gospodarczej z uwzględnieniem wyzwań dotyczących klimatu i środowiska. Jesteśmy organizacją pozarządową typu watch dog – tworzymy ośrodek ekspercko-analityczny reprezentujący interes społeczeństwa i obywateli oraz aktywnie uczestniczymy w debacie publicznej.

Sieć ekspertów zewnętrznych
- łącznie 150 lat doświadczenia w resorcie
finansów!
wiedza + nauka + dane i analizy + praktyka
+ doświadczenie

NASZE CELE

- ❖ Propagowanie i rozpowszechnianie idei stabilnych, efektywnych i przejrzystych finansów publicznych oraz efektywnego, prostego, przewidywalnego i przejrzystego systemu danin publicznych.
- ❖ Działalność na rzecz prawa obywateli do zrozumienia i wpływania na sposób pozyskiwania i wydawania środków publicznych (propagowanie społecznej kontroli nad finansami publicznymi) oraz przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym w obszarze finansów publicznych.
- ❖ Rozwój idei wolności gospodarczej, z uwzględnieniem wyzwań dotyczących klimatu i środowiska.
- ❖ Ochrona demokratycznego państwa prawa.

ZAPRASZAM DO WSPÓŁPRACY I WSPARCIA FINANSOWEGO NASZYCH DZIAŁAŃ

dr Sławomir Dudek

tel. 506132251

email: slawomir.dudek@ifp.org.pl

www.ifp.org.pl